

voti liberatio a malo impendente subsecuta est, quod beneficium sine dubio in effectu suo ad posteros redundat.

S. Congr. Rit. constanter respondit, idque adprobante S. Pontifice, quoad observantiam festivi diei, jejunium, processionem etc. solos illos teneri, qui votum emisissent: reliquos posse teneri ex lege ecclesiastica, quam statuere et ex causa abrogare sit penes ecclesiasticam auctoritatem. Cf. Gardell. (edit. 3) n. 1444, dein n. 1621, 1871, 1963, 2019, 4152.

§ 3.

De voti obligatione.

442 I. Sicut voti perfectio et meritum ex nobilissima omnium virtutum moralium, religionem dico, repetitur, ita ut circumstantia voti rem ipsam, quae praestatur, merito multum superare possit (v. S. Thom. II. II. q. 88 a. 6): ita etiam obligationis gravitas specifica ex hac virtute aestimari debet; quapropter obligatio voti est ex genere suo gravis, admittit autem materiae parvitatem. S. Alph. n. 211.

II. Nihilominus in potestate voventis est, sicut non vovere, ita etiam *imperfecte* vovere, i. e. cum *minore* obligatione quam re promissa ex se inducitur, *non autem majore*: aliis verbis rem levem sub gravi vovere nequit; potest, si vult, rem gravem sub levi, exceptis tamen illis votis, quibus ecclesiasticus status assumitur. S. Alph. n. 213.

III. Quaenam autem res sit gravis, quaenam levis, aut quo sensu res promissa sumatur: haec aestimanda fere sunt, praeterquam ex voventis intentione clara, secundum gravitatem et levitatem materiae legis (ecclesiasticae) circa ejusmodi rem versantis, consideratis tum re in se, tum fine, ad quem promittitur. V. Del Vecchio t. 1 n. 710.

IV. Materia voti etiam coalescere potest, ita ut obligatio singulis vicibus levis, si pluries non impletur, evadat reatus gravis. Quod censetur fieri in votis realibus, in votis personalibus censetur non fieri: verum expressa voluntate voventis contrariâ contrarium in alterutro votorum genere statui potest. Reuter n. 345, 9 et 10; S. Alph. n. 212.

443 V. Impletio voti fieri debet operis promissi executione voluntariâ, voluntate etiam interpretativâ; eam diu differre sine justa causa non licet. Reuter n. 342; S. Alph. n. 221.

VI. Circa certa votorum genera imprimis notanda sunt haec: 1) in *conditionato* voto perfecta quidem non fit obligatio, nisi impleta conditione; interim autem obligatio religionis erit, non impedire fraudulenter vel malitiose, quominus conditio impleatur (S. Alph. n. 218); 2) in voto *disjunctivo* etiam electione facta, adhuc in libertate ejus, qui vovit, manet praestare rem, quam mavult, nisi post electionem factam aut novo voto eam firmaverit, aut alterum opus impossibile evaserit (S. Alph. n. 224); 3) in *poenali voto praeservativo* si poena exorbitans promissa est, probabiliter non tenetur ad poenam, qui *poenae* immemor peccavit, neque in aliis casibus ille, qui in peccando *voti nullatenus*

memor erat, multo minus, qui ex aliqua causa excusante subjective graviter non peccavit, quando votum *ut* peccati gravis praeservativum emissum est; v. Reuter p. 2 n. 347, 2; Tamb. *in dec.* l. 3. t. 12 § 7 n. 4) votum ‚religionis‘ (i. e. ingrediendae) potest pro diversa intentione voventis obligare aut ad serium *tentamen* religiosae vitae, aut ad moralem diligentiam curandi ipsam vitae religiosae *professionem*.

VII. Peccatum, quod voti transgressionem committitur, non est diversum pro diversitate materiae, ut diversa est legum diversarum transgressio: quare ut specifica malitia diversa sit, requiritur, ut res voto promissa aliunde jam habeat specificam obligationem; accedere etiam potest respectus justitiae, si votum aliquod principaliter in favorem tertii factum est. S. Alph. n. 224, Sanch. l. 4 c. 11.

Explicatio uberior. Ad I. nota: 1. S. Thom. II. II. q. 88 a. 6 444 optime exponit, cur aliquid ex voto facere, sit magis laudabile et meritorium, quam sine voto, nimirum 1) actio promissa evadit simul actus religionis, utpote ab ea imperata et informata, retinet autem nativam suam bonitatem; 2) qui ex voto agit, Deo plenius se subicit, eo quod non actum solum, sed etiam potestatem agendi Deo subicit, adempta sibi aliter agendi libertate; 3) qui ex voto agit, agit ex voluntate in bono firmata, quod ad perfectionem virtutis attinet.

2. Hinc sequitur, actus inferioris virtutis ex ratione voti habere majorem perfectionem majusque meritum coram Deo, quam ex nativa sua bonitate; actus ejusdem virtutis aut nobilioris, etsi specificam bonitatem *majorem* non habeant ex voto, quam ex suo proprio objecto, tamen ex utroque simul majorem perfectionem habent, imo individualement perfectionem (intensitatis) facillime ex ipso voto majorem accipiunt.

3. Pariter consequens est, ut dicatur, voti laesionem, si aliunde jam mala est, continere *graviorem* malitiam *quia voti laesio* est, quam ex proprio suo objecto, quando est *objectum ex se inferioris* virtutis; minorem, quando objectum ex se est nobilius; quando autem objectum ex se jam ad religionem pertinet, saepe difficulter determinatur, quae ratione gravior peccetur. E. g. qui vovit castitatem, quando eam laeserit, majus peccatum committit ratione voti, quam ratione castitatis laesae; qui vovit fidem non negare, quando nihilominus negat, gravius peccat contra fidem, quam contra votum; qui vovit diebus Dominicis Sacrum non negligere, attamen negligit, utrum gravior contra votum, an contra sanctificationem diei Dominicae peccet, vix dici potest. Fusius haec disputata invenies apud Suarez *de relig.* tr. 6 l. 4 c. 3 et l. 5 c. 4.

4. Quoniam transgressio voti parvitatem materiae admittit, theologi jure inde deducunt, vovere rem levem cum gravi periculo non implendi, imo sine seria voluntate implendi (vel si mavis cum intentione non implendi), non mortale, sed veniale peccatum *ex se* esse, siquidem illa voluntas transgrediendi statim concepta non aliam malitiam habet, quam ipsa transgressio. Toto igitur coelo distat ab illa malitia, quam contrahit jurans sine animo implendi. Quamquam enim juramento postea non stare malitiâ paulo inferior sit, quam voto non stare; statim ab initio animum implendi non habere, in jurante semper mortale peccatum est.

445 Ad II. 1. Si vovens de obligationis pondere expresse nihil secum statuit, sumi debet, obligationem aut gravem aut levem esse secundum subjectam materiam, seu: voventem voluisse rem gravem sub gravi promittere. Alias *imperfecte* vovisset, quod non praesumitur.

2. Non raro accidere potest, ut homines non satis instructi votum rei levis pro gravi obligatione sumant: quod si deprehendit confessarius, *dedocere debet*, ne forte transgredientes votum ex erronea conscientia gravius peccent.

3. Obligationis imperfectae (i. e. sub levi tantum in re gravi) arbitraria assumptio electioni privatae subtracta est in iis votis, in quibus intervenit ecclesiastica acceptatio cum reciproca quadam obligatione aut communis boni exigentia. Vere enim grave damnum commune impenderet, si liceret sive in sacris ordinibus sive in religiosa vita assumenda sub levi reatu tantum coelibatum aliave onera vovere atque quod consequens est — facile obligationes susceptas sine efficaci remedio aspernari. Quare qui ad ejusmodi vota accedit, non potest non sub gravi vovere. Cf. quae supra in simili causa notavi de errore in ejusmodi votis occurrente n. 431.

446 Ad III. 1. Si quis opera pietatis, ut preces fundendas, opera poenitentiae exercenda vovet, illud objectum grave est, quod si lex ecclesiastica injungeret, sub gravi urgeret: v. g. recitatio rosarii, abstinentia a carnibus, jejunium, susceptio sacramentorum etc.

Ut autem intra limites mortalis malitiae de relativa gravitate iudicium aliquod ferri possit, necessario ad finem rei sive a lege impositae, sive per votum promissae respici debet. Quare, etsi discrimen relativae gravitatis vix certo statui possit, ut modo dixi, in omissione Sacri audiendi sive propter diem Dominicam, sive propter votum debiti: tamen omissio Sac. Communionis *annuae* sine dubio gravius peccatum est, quam omissio Sac. Communionis *devotionis causa ex voto* promissae. Cf. Suarez loco supra cit.

2. In re temporali danda ex objecto suo gravis obligatio communiter oritur, quando objectum, si ratio justitiae intercederet, grave esset. Verum haec regula aliquando fallere potest. Nam qui vovisset 10 libras aureas, sine dubio ex objecto graviter peccaret, nisi daret; qui vero 1000 libras vovisset per modum unius, graviter non peccaret, si 990 tantum daret, etsi in obligatione justitiae illa defraudatio gravis esset. Ratio discriminis est, quia justitiae obligatio ad totum et ad singulas partes aequaliter porrigitur, voti autem obligatio ex voventis intentione partes respicit tum ex se tum ex relatione ad totum. Fateor tamen, eum qui ex 1000 libris aureis promissis 100 vel 50 detraheret, graviter peccaturum esse, quia talis defraudatio notabilis dici debet; verum ex summa notabili circiter 1% subtrahere, adeo notabile non videtur, ut grave peccatum constituat.

447 3. Qui vovit jejunium per mensem integrum, diebus Dominicis jejunare non tenetur, utpote quod alienum sit ab usu Ecclesiae, nisi forte *expresse* etiam illos dies vovens comprehendisset. — Similiter qui vovit jejunium in vigiliis certorum festorum, quando vigilia in Dominicam incidit, laudabilius jejunat die Sabbati. — Qui per mensem vovit Sacro quotidie interesse: diebus Dominicis et festis *per se* non tenetur ad plura. S. Alph. n. 224. — Qui vovit jejunium, *ubi com-*

muniter carnes licitae sunt, nihil aliud cogitans, non solum lacticinia, sed etiam carnes comedere potest.

4. Qui vovit quotidie recitare rosarium, singulis Sabbatis jejunare etc., per se obligatur *perpetuo*, nisi aliud constet ex mente voventis; in dubio tamen standum est pro minore obligatione, et in jejunio, nisi de contraria intentione voventis constet, aetatis excusatio admitti debet, ut in ecclesiastico jejunio. S. Alph. n. 221.

5. Qui vovit rem indeterminatae quantitatis, eam pro arbitrio suo determinare potest: modo ne tantillum solvat, quod aut inutile ad finem sit, aut quo Deo videatur illudere. Cf. S. Alph. n. 222.

Ad IV. 1. Qui vovit singulis Sabbatis parvam eleemosynam dare, 448 votum quidem reale fecit: num vero sic ligatus sit, ut, quando saepius votum implere omittat, tandem *graviter* peccet, nondum constat. Si spectavit praecipue sublevationem pauperum, materiam vero minoris incommodi sentiendi causa in plures dies divisit: materia coalescit in *gravem*; atque votum implendum est, etiam elapso tempore praefixo. Si vero non tam pauperum sublevationem, quam cultum B. V. statis illis diebus spectavit, censendum est, noluisse voventem se ita ligare, ut materia coalesceret. Praesumptio tamen est pro priore modo vovendi.

2. Hinc quando certis diebus voto promissum est aliquid, si agitur de voto reali, *praesumitur*, obligationem manere transacto tempore; si agitur de voto personali, potius praesumitur, cum die obligationem transiisse. Videndum tamen est, num vovens compensationem forte *intenderit* subsequentem: v. Reuter l. c. n. 345, 9.

3. Vota personalia multo minus censentur coalescere: 1) si diversis 449 diebus opus in se leve promissum est diei affixum, omissio pluries facta non censetur coalescere in materiam gravem: aliud plerumque dicendum, si vovens intenderit tempus non ad finiendam, sed ad urgendam obligationem apponere. Imo 2) si pro uno eodemque die ex diversis votis singulatum levibus aliquis subiit obligationem ad plura opera pietatis, quae conjunctim gravem materiam efficiunt, potius standum est pro pluribus obligationibus *levibus*, nisi forte, qui vovit, subsequentibus votis priora complexus in unum renovarit et ita materiam nunc gravem sibi imposuerit. Reuter ib. 10.

Contrarium statuendum est de eo, qui vovit quavis hebdomada rosarium recitare, sed quo commodius id agere possit, in singulos dies singulas decades distribuit; ille enim si omittit pluries decadem, hebdomadarium pensum non absolvens, graviter contra votum peccare dicendus est.

Ad V. 1. Votum personale actione ipsius, qui vovit, impleri debet; 450 quae si evaserit impossibilis, voti obligatio non est ulla. Votum reale impleri potest etiam per alterum, ita ut alter nomine ejus, qui voverat, v. g. eleemosynam det, modo vovens consentiat; imo si eleemosynae largitionem ipsius nomine ab altero factam ratihabeat, votum est impletum. S. Alph. n. 117 c. Busenb. etc. Attamen quando, qui vovit, ex propriis solvere non jam potest, *non tenetur* alterum rogare, ut pro se satisfaciatur.

2. Qui promissum, etsi voti immemor, libere praestitit, voti obligationem exstinxit; siquidem voluntate interpretativa censetur quilibet prius obligationem velle exstinguere, quam idem opus ex sola devotione praestare. S. Alph. n. 224 cum aliis.

3. At qui voti memor expresse intendit, per opus quod agit non satisfacere voto, sed suae devotioni tantum, voti impletionem ad aliud tempus differens, voto adhuc tenetur. Nam voti obligatio sicut voluntate voventis inducitur, ita eadem voluntate *sustinetur*; neque paritas cum legis obligatione afferri potest, utpote quae neque inducatur neque sustineatur a privata subditi voluntate.

451 4. Dilatio voti, ex qua res promissa gravis notabiliter laeditur, certe grave peccatum est, si sine justa causa fit, ut dilatio ingressus in ordinem religiosum: inde dicit S. Alph. n. 221 cum aliis, dilationem sex mensium gravem esse; alii, ut Tambur. *in dec.* l. 3 c. 12 § 3 volunt, id multum pendere ab aetate voventis, ita ut juvenis v. g. quindecim annorum facilius a gravi peccato excusetur, modo intra spatium 15—20 aetatis annorum, quippe quod sit consuetum tempus, votum exsequatur, neve periculum mutandae voluntatis — quod non raro justissime timetur — subeat.

Quando vero de aliis votis sermo est, quae certo tempori non sunt affixa, difficulter ex sola temporis dilatione peccatum grave determinatur. Rationabiliter dicitur, dilationem tum saltem evadere mortalem, quando inducere potest aut impossibilitatem voti postea implendi, aut totalem oblivionem: ex qua ratione, nisi specialis causa differendi adsit, dilatio plurium annorum facile mortalis culpa evadit. S. Antonin. p. 2 t. 11 c. 1 § 2. — Ceterum multo citius venialiter peccatur; imo plerumque id agi debet, ut quam primum votum Deo reddatur. *Ibid.*

452 Ad VI. 1. Si vovisti ingressum in religionem „si pater consentiat“: non peccas per se patrem inducendo precibus vel rationibus veris, ne consentiat; peccas, si fraude, mendaciis etc. At difficilius est, si quaeris, num in posteriore casu nihilominus tenearis ingredi. *Resp.* 1) teneris fraudem etc. auferre et videre, quid pater tunc faciat; 2) quod si fieri nequit, eo quod jam vita functus sit, videnda est intentio voventis, nimirum si positivum consensum patris vovens respexerit, ut verba hic allata per se indicant, voti obligatio non subsistit; si vero potius vovit „nisi pater contradixerit“, dissensum sponte opponendum videtur intellexisse, ita ut, si dissensus in sola fraude nitatur, voti obligatio urgenda sit. S. Alph. n. 218 cum Laym., aliis; cf. Tamb. l. c. § 6.

Si vovisti aliquid sub hac conditione „si Deus per annum te a tali peccato immunem servaverit“, contra votum non peccas, quando ex fragilitate tale peccatum committis; peccas indirecte circa votum, si malitiose illud peccatum perpetras, ne voto tenearis: at revera, etsi malitiose impediveris, voto non teneris, neque similitudo omnimoda cum priore casu adest; nam Deus illâ malitiâ non vere impediatur, quominus etiam hanc malitiam gratiâ suâ vinceret. Est tamen indignissima et graviter peccaminosa cum Deo agendi ratio; quare ut Deus plenius hujus peccati reatum deleat, suadendum omnino est, ut praeter sincerum dolorem reus etiam voti objectum praestet.

Aliae etiam conditiones a tertio praestandae, ut votum subsistat, impleri debent *specificè*, non solum aequivalenter (S. Alph. n. 219), nisi forte vovens, cujus intererat impleri vel non impleri conditionem, id remiserit. Cf. S. Alph. *ibid.*

2. Qui vovit ex duobus calicibus alterutrum dare ecclesiae, quando ⁴⁵³ electione facta alter (non electus) furto aufertur, per se reliquum calicem dare debet (nisi forte propter ipsum furtum circumstantiae notabiliter mutatae essent); quando ante electionem unus aufertur, per se ad nihil tenetur. Et ita similiter de aliis rebus: S. Alph. l. c. n. 224 „si pereat una pars aut impossibilis reddatur ante electionem, non teneris ad alteram, nisi tuâ culpâ res pereat, aut fueris in mora eam tradendi aut determinandi“.

3. In voto poenali, quando promittitur conjunctim tum opus aliquod faciendum omittendumve, tum in defectu poena solvenda, si dissolutum est votum principale, etiam cessat votum accessorium subeundae poenae.

Si quis vovisset modo poenali castitatem coelibatus servare, quando iterum hoc illudve peccatum commisisset: ante commissum peccatum non impeditur, quominus matrimonium ineat; nam ad exspectandum eventum non tenetur. V. Sanchez l. 4 cap. 22 n. 11.

4. Qui vovit ingredi religionem, tenetur 1) mediocrem diligentiam ⁴⁵⁴ adhibere, ut admittatur: quare si ab uno monasterio non admittitur, tenetur, si spes est, adire alterum una alterave vice: utrum autem extra patriam tentamen facere debeat, necne, a variis circumstantiis pendet; saltem in feminis id generatim videtur negandum.

2) Mediocri diligentia frustra adhibita, liber manet.

3) Si admissus postea sine culpa dimittitur, ad nihil tenetur, si vovendo intellexerit, tentamen facere; imo nisi *constet*, eum vere intellexisse futuram professionem, stricte obligari ad novum tentamen non potest; quodsi professionem vitamque religiosam perpetuam intellexit, pro spe, quam habet, suae admissionis, debet alibi admissionem quaerere; (raro id accidit, si vovit ingressum in *certum* ordinem, facilius si indeterminate *aliquem* ordinem ingredi vovit).

4) Si ad novitiatum admissus vitam religiosam molestiorem esse experiatur: liber manet, si solum tentamen facere intendit; si vero perpetuam vitam religiosam, quum voveret, intellexit, non ex qualibet molestia se liberum censere potest, attamen ob nimiam et prorsus inexpectatam; quodsi de intentione voventis non ita constat, a fortiori obligatio manendi non est nimis urgenda: quamquam ex altera parte, si praesumptio est pro voto de perpetua vita religiosa intelligendo, etiam cavendum est, ne forte cum magno periculo salutis vovens liberius et facilius vocationi suae valedicat. (Cf. de vocatione status religiosi infra.) V. S. Alph. n. 122 et l. 4 al. 5 n. 72.

Ad VII. 1. Voti violati malitia, quatenus solum votum spectatur, ⁴⁵⁵ non est proprium sacrilegium, quum vovens privata sua auctoritate neque se neque rem suam vere sacrum reddere possit; quare si sacrilegium vocatur, illa vox late sumitur pro quolibet peccato contra religionem. At non est peccatum minoris, sed potius majoris malitiae,

quoniam voti violatio sive infidelitas erga Deum¹ magis directe et immediate contra Deum committitur, quam sacrilegium quo violatur directe res Deo sacrata. — Verum gravius etiam sine dubio peccatur, quando utriusque malitiae ratio intervenit, et infidelitas et rei (personae) Deo sacrae violatio: quod accidit, quando ad votum accessit deputatio ad cultum divinum publica auctoritate facta, ut in voto castitatis ordinibus sacris annexo, in votis religiosis etc. Cf. supra n. 385.

2. Ex eo, quod violatio voti qua talis non sit diversae speciei pro diversa materia, S. Alph. l. c. deducit: „si quis habens votum castitatis fornicetur, potest seorsim fractionem voti confiteri“, i. e. postquam peccatum contra castitatem dixerit, in eadem confessione dicere, se votum in re gravi violasse.

456 3. Voti igitur formalis obligatio, quae fidelitatis erga Deum est, ad alios transire nequit, sed in solis voventibus residet, nisi forte alter Deo promiserit, se loco prioris votum impleturum esse. Verum in voto reali aliqua obligatio ad alios transire prorsus potest, nimirum imprimis ad haeredes, qui sicut in bona, ita in onera realia defuncti intrant. Hinc ex doctrina Suar. de rel. tr. 6 l. 4 c. 11 et c. 16 n. 19—23 et Sanchez in decal. l. 4 c. 15 n. 25—34 haeredum obligatio ex voto defuncti oritura plenius sic explicari potest:

1) Haeres, accepta haereditate, si testator onus implendi reale votum imposuit, ex *justitia erga testatorem* obligatur, cujus dispositionem, si favorem sibi accipit, etiam onerosam accipere debet. Imo si votum factum est in favorem alicujus hominis, aut causae piae, accedit obligatio *justitiae erga eos*, qui, etsi nondum jus in re, tamen jus ad rem per voluntatem ultimam defuncti acquisiverunt: quodsi causa religiosa est, cui defunctus favere voluit, saltem tunc obligatio etiam *religionis* accedit, ita ut solutionis negatione contra religionem peccetur similiter ac decimas non solvendo. Quae obligatio religionis neque alias abesse videtur, quum res promissa Deo quodammodo obligata sit.

2) Si vero testator iniqua voluntate votum, quod emiserat, impleri noluit, nihilominus lex canonica haeredem ad implendum votum urget: ita ut non implendo, si votum principaliter in favorem tertii factum et acceptatum fuerat, peccet, etiam sine lege, contra *justitiam* vel etiam contra religionem, ut modo dictum est; si acceptatum non erat, utpote ad tertium non directum, aut etsi acceptatum, tamen non ex titulo justitiae, propter *legem ecclesiasticam peccet contra hanc*, et consequenter facile etiam saltem contra *religionem*².

¹ Non possum tamen cl. Wirthmüller assentiri, qui § 68 in quolibet voto violato duplicem malitiam agnoscit, et fidei fractae, et religionis violatae: nam fidem frangere Deo alia quidem et gravius malitia est, quam homini frangere, at non duplex est malitia; quia *contra Deum* est, malitia est *contra religionem*, et quia *fides frangitur*, haec malitia *contra religionem*, utpote non infimae speciei, ad infimam speciem infidelitatis *contra Deum* contrahitur. Quod tamen scriptor ipse postea § 73 sensisse videtur.

² Nimirum expressa voluntas testatoris, qua contra votum suum rem Deo promissam haeredi dare vult et dat; nisi *justitia* erga alterum interveniat, haeredem videtur *per se* ab obligatione liberare (Tamb. in decalog. l. 3 cap. 16 § 2 in fine,

3) Si testator neque imposuit expresse obligationem, neque iniquam voluntatem voti non implendi expressit: a fortiori singuli illi tituli religionis, vel etiam justitiae haeredem obligant.

§ 4.

De voti seu ejus obligationis cessatione.

Votum ejusve obligatio cessare potest tum *ab intrinseco*, ut dicunt,⁴⁵⁷ i. e. mutatione rei, ita ut vovens in illis circumstantiis vel eventibus sese obligare noluisse dicendus sit; tum *ab extrinseco*, i. e. interveniente auctoritate humana.

Cessatio ab intrinseco reduci potest ad mutationem objecti, modo objectum sumas late cum omnibus circumstantiis, conditione et fine forte intentis: quod Busenb. ex communi sententia theologorum breviter sic exprimit: „Votum tolli potest, nullius auctoritate interveniente, vel materiae mutatione, ut, si materia antea honesta fiat turpis, indifferens, impeditiva majoris boni ratione novae circumstantiae vel prohibitionis, vel fiat impossibilis absolute aut moraliter, vel cessatione conditionis, a qua pendebat“ (addi potest: aut cessante fine, si quem specialem finem vovens intendit attingere). De quibus omnibus in praecedentibus §§ satis actum est.

Restat igitur, ut de altero modo auferendae voti obligationis hinc tractemus, nimirum qui fit per auctoritatis legitimae interventum.

Fieri autem potest voti cessatio 1. per irritationem directam (i. e. ipsius actus vovendi), 2. per irritationem indirectam (i. e. quae directe afficit rem promissam), 3. per dispensationem seu condonationem nomine Dei, 4. per commutationem. Cf. Pruner l. c. § 3, qui breviter et concinne haec tractat; fusius Wirthmüller § 77—80.

Punctum I.

De irritatione directa, et indirecta, quae etiam suspensio vocatur.

I. *Directa irritatio* est actus, quo ipse voventis actus vi sua destituitur: quae igitur exerceri nequit nisi a Superiore relate ad eos,⁴⁵⁸ qui sui juris non sunt, seu in quorum *voluntatem* dominativam potestatem exercet. V. S. Thom. II. II. q. 88 a. 8.

II. Hanc potestatem exercet Papa, Superior religiosus, vel Superior in subditos religiosos post emissa vota substantialia religionis.

Pater, mater (aut patre absente, aut si praesens est non contradicente), avus aliive in quos defectu patris paterna potestas transiit, relate ad vota filiorum ante pubertatem emissa neque postea confirmata.

Maritus relate ad vota uxoris, quae stante matrimonio emisit: id saltem ut probabile a S. Thoma l. c. a. 8 ad 3, S. Alph. n. 234, Sanch. l. c. c. 34 aliisque defenditur.

cum Suarez): verum ecclesiastica auctoritas iniquam testatoris voluntatem *irritam* reddere ac proin *obligationem religionis* quoad haeredem *sustinere* potest.